

Сюйва Ярослав Сергійович,
курсант навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
Зарубей Вікторія Володимирівна,
професор кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, професор

ВПЛИВ ВОЄННОГО СТАНУ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ: АНАЛІЗ І ВИСНОВКИ

Важливою складовою наукового пошуку ефективних шляхів формування в Україні громадянського суспільства в умовах воєнного стану, побудови соціальної правової держави є дослідження правоохоронної діяльності різних суб'єктів, серед яких особливої уваги заслуговують правоохоронні органи. Правоохоронні органи – державні органи, що на підставі відповідного законодавства здійснюють правоохоронну діяльність, яка спрямована на забезпечення законності і правопорядку, захист прав та інтересів громадян, соціальних груп, суспільства і держави, попередження, припинення правопорушень, застосування державного примусу або заходів громадського впливу до осіб, які порушили закон та правопорядок.

Правоохоронні структури є неодмінною складовою державного апарату та відіграють важливу роль у періоди нестабільності та змін, що виникають у зв'язку зі збройним вторгненням Росії до України наприкінці лютого 2022 року. Поточні зміни в роботі правоохоронних органів, які є гарантами правопорядку та виконавцями державного примусу, відображають складні перспективи їх трансформації в сучасному, постійно змінюваному світі. Виклики, що виникають у зв'язку з війною, є ще більш критичними та менш передбачуваними.

Метою роботи є аналіз діяльності ключових державних правоохоронних органів України під час періоду збройного вторгнення Російської Федерації. Дослідження правового режиму розглядом оголошення воєнного стану 24 лютого 2022 року та його правових наслідків для посадових осіб правоохоронних органів.

Після оголошення воєнного стану 24 лютого 2022 року і його подальшого продовження за процедурою, визначеною для таких правових режимів, було встановлено загальні та спеціальні завдання для державних органів. Ці завдання включали відсіч збройної агресії, забезпечення національної безпеки та усунення загрози державній незалежності та територіальній цілісності України. Така діяльність передбачала необхідність взаємодії між державними органами та можливістю обмеження певних прав людини та юридичних осіб. Органи Національної поліції виконують різноманітні функції від імені держави, а їх роль і місце в системі забезпечення режиму воєнного стану полягає в реалізації національних інтересів. Це включає забезпечення

конституційних прав і свобод громадян, участь у збереженні соціальної стабільності, забезпеченні екологічної безпеки та захисті суспільства від терористичних загроз. Найбільше нормативне і організаційне урегулювання діяльності у воєнний період відбулося щодо національної поліції, повноваження якої були посилені саме в частині залучення до адміністративних процедур супроводження воєнних дій, зокрема убезпечення прилеглих до бойових дій територій та захисту їхніх мешканців [1, с. 353–354].

Загалом, головним аспектом діяльності всіх вищезазначених органів державної влади та місцевого самоврядування в умовах воєнного стану є їх обов'язок діяти виключно на підставі, в межах повноважень та в спосіб, визначені Конституцією та законами України. Проте, слід також взяти до уваги, що в умовах воєнного стану особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, не несе відповідальність, у тому числі кримінальну, за рішення, дії чи бездіяльність, негативні наслідки яких неможливо було передбачити або які охоплюються виправданим ризиком, за умови, що такі дії (бездіяльність) були необхідні для відсічі збройної агресії проти України або ліквідації (нейтралізації) збройного конфлікту і це є особливістю саме правового режиму воєнного стану [2, с. 8–9].

У період війни, коли кожен українець переживає особисті трагедії, особливо важливо знаходити морально-правовий баланс у розвитку і існуванні суспільства. Цей баланс допомагає зберігати суспільство в стані правомірної поведінки не лише через страх перед покаранням, але й на основі усвідомлення власної моральної відповідальності перед законом і перед майбутніми поколіннями. Забезпечення морально-правової стабільності під час воєнного стану виступає однією з важливих гарантій правопорядку та законності у суспільстві. Це відбувається через дотримання прав і свобод громадян, поваги до людської гідності та національних інтересів держави, що ґрунтуються на цінностях, що лежать в основі українського суспільства [3, с. 91].

Аналізуючи вплив воєнного стану на діяльність правоохоронних органів, можна зробити наступні висновки:

1) Воєнний стан суттєво впливає на функціонування та завдання правоохоронних органів. Він вимагає перегляду стратегій та тактик діяльності для забезпечення національної безпеки та публічного порядку в умовах збройного конфлікту.

2) Правоохоронні органи зазнають підвищеного навантаження та відповідальності під час воєнного стану. Вони повинні бути готові до швидкого реагування на надзвичайні ситуації та ефективного взаємодії з іншими військовими та цивільними структурами.

3) Умови воєнного стану можуть призвести до обмеження деяких прав громадян у інтересах загальної безпеки. Проте необхідно забезпечити, щоб такі обмеження були обґрунтованими, тимчасовими і відповідали принципам правової держави.

4) Важливою складовою діяльності правоохоронних органів під час воєнного стану є співпраця з населенням та громадськими організаціями для забезпечення громадського порядку та підтримки національної єдності.

Отже, в умовах воєнного стану правоохоронні органи мають важливу роль у забезпеченні безпеки та правопорядку, адаптуючи свою діяльність до нових викликів та загроз.

Список використаних джерел

1. Діяльність правоохоронних органів України під час війни, В. Ю. Терехов.

2. Адміністративна діяльність поліції в умовах воєнного стану, Харків 2022, колектив авторів: Безпалова О.І., Чишко К.О., Бахаєва А.С., Макаренко В.С.

3. Національний університет «Львівська політехніка» Правоохоронна діяльність і воєнний стан: морально-правові особистості, Альона Романова.

Тепак Святослав Ярославович,
аспірант кафедри кримінального права,
процесу та криміналістики Київського
інституту інтелектуальної власності та права
Національного університету «Одеська
юридична академія»

ПОВТОРНИЙ ДОПИТ У МЕЖАХ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ ЯК СПОСІБ ПЕРЕВІРКИ ДОСТОВІРНОСТІ ПОКАЗАНЬ

Детально врегульовуючи процедуру судового розгляду в суді першої інстанції, законодавець передбачає можливість проведення в цій стадії кримінального провадження повторного допиту свідка, потерпілого. Так, згідно з частиною 14 статті 352 КПК України, свідок може бути допитаний повторно в тому самому або наступному судовому засіданні за його клопотанням, за клопотанням сторони кримінального провадження або за ініціативою суду, зокрема, якщо під час судового розгляду з'ясувалося, що свідок може надати показання стосовно обставин, щодо яких він не допитувався [1]. З огляду на частину 2 статті 353 КПК України, вказані правила підлягають дотриманню під час допиту потерпілого [1]. Водночас, підстави і порядок повторного допиту в ході судового розгляду підлягають уточненню.

По-перше, виходячи зі змісту наведених норм, суб'єктами ініціювання повторного допиту свідка, потерпілого є цей учасник кримінального провадження, сторони кримінального провадження та суд. Ініціювання повторного допиту свідком, потерпілим, стороною кримінального провадження здійснюється шляхом подання ним (нею) відповідного клопотання, яке підлягає розгляду судом у порядку статті 350 КПК України. При цьому звертає на себе увагу